

Esipuhe Viidenteen Mooseksen kirjaan

*”Joka ei rakasta, ei ole oppinut tuntemaan Jumalaa, sillä Jumala on rakkaus.”
(1. Joh. 4:8.)*

Avaintekstit:

Jes. 14:12-14;
Hes. 28:12-17;
1. Moos. 3:1-7;
1. Moos. 12:1-3;
Ap. t. 7:20-36;
2. Moos. 19:4-8.

Viides Mooseksen kirja ei tietenkään syntynyt tyhjiössä. Kuten kaikella muullakin elämässä, kirjalla on oma viitekehyksensä; ja kuten kaikella muullakin elämässä, viitekehyksellä on tärkeä osuus siihen, miten ymmärrämme kirjan sisällön ja tarkoituksen.

Sitä ennen historiassa on tapahtunut paljon, mikä selittää paitsi kirjassa kuvattua tilannetta myös maailmantilannetta ja ympäristöä, jossa kirjan sisältö syntyi. Olisi vaikeaa ymmärtää tuulilasinpyyhkijän tarkoitusta ja tehtävää ilman viitekehystä autoon, ja aivan samoin olisi vaikea ymmärtää Viidettä Mooseksen kirjaa ilman sitä viitekehystä, josta se nousi, varsinkin kun tarkastelemme sitä tämän neljänneksen teeman näkökulmasta (Viides Mooseksen kirja ja nykyinen totuus).

Joku oli lukenut venäläisen kirjailijan Leo Tolstoin suurteoksen *Sota ja rauha* vain kolmessa päivässä. Kun lukijalta kysyttiin, mistä kirja kertoo, hän vastasi: ”Se kertoo Venäjästä.”

Hieman samantapaisesta on kysymys yrittäessämme kattaa Viidettä Mooseksen kirjaa edeltävää tuhansien vuosien historiaa vain yhden viikon tutkistelussa. Keskittymällä kuitenkin huippukohtiin, voimme nähdä ne viitekehukset, jotka auttavat meitä parhaiten ymmärtämään tätä kirjaa, joka on niin täynnä ”nykyistä totuutta”.

2.10. Senioripäivä

Tämä tutkistelu on sapatiksi 2.10.2021

VASTA- VUORONEN RAKKAUS

1. Joh. 4:8 sanotaan: ”Jumala on rakkaus.” Niin yksinkertaisia kuin nämä sanat ovatkin, ajatus niiden takana on niin syvälinen, että tuskin käsitämme niiden merkitystä. Niissä ei sanota, että Jumala rakastaa tai osoittaa rakkautta tai että hän on rakkauden ilmentymä, vaan että hän *on* rakkaus! Se on siis Jumalan identiteetin ydin. Langenneina olentoina kemikaalisilla reaktioilla toimiva päämme ei kykene täysin käsitämään, mitä ”Jumala on rakkaus” pohjimmiltaan tarkoittaa.

Sen verran kuitenkin ymmärrämme, että kyseessä on erittäin hyvä uutinen. Jos tekstissä lukisi ”Jumala on viha” tai ”Jumala on kostonhimoisen” tai ”Jumala on välinpitämätön”, meillä olisi aihetta huoleen.

Totuus siitä, että ”Jumala on rakkaus”, auttaa meitä ymmärtämään paremmin, että Jumalan hallinto – se miten hän hallitsee koko luomakuntaa – on heijastus hänen rakkaudestaan. Rakkaus on läsnä koko maailmankaikkeudessa, kenties vielä kiinteämmin kuin painovoima. Jumala rakastaa meitä, ja meidän tulee vastavuoroisesti rakastaa häntä (5. Moos. 6:5; Mark. 12:30).

Jotta rakkaus olisi todellista, se on annettava vapaaehtoisesti. Jumala ei voi pakottaa meitä osoittamaan rakkautta, sillä se ei olisi enää rakkautta. Kun Jumala loi älykkäitä ja rakastamaan kykeneviä olentoja taivaaseen ja maan päälle, oli olemassa riski, etteivät nuo olennot rakastaisi häntä vastavuoroisesti. Jotkut eivät rakastaneetkaan; siitä sai alkunsa suuri taistelu.

Kun kyse on rakkaudesta, miksi seuraavat jakeet ovat järkeviä vain vapauden ja siihen liittyvän riskin viitekehyksessä? Jes. 14:12-14; Hes. 28:12-17, RK 2012; Ilm. 12:7.

Hes. 28:15 (RK 2012) osoittaa, että vaikka Lucifer oli täydellisen Jumalan täydelliseksi luoma olento, hänessä havaittiin vääryyttä. Ei kuitenkaan niin, että vääryyttä olisi alun perin luotu häneen. Rakkauteen kykeneväksi luotuna Luciferilla oli täysi moraalinen vapaus, mutta kaikesta saamastaan huolimatta (”kaikenlaiset jalokivet olivat koristeinasi”, jae 13), hän halusi enemmän. Asia johti toiseen, ja lopulta taivaassa ”sytty sota”.

Voitko muodostaa rakkauden vastavuoroiseen osoittamiseen perustuvan suhteen robottikoiraan?

SYNTIIN- LANKEEMUS JA VEDEN- PAISUMUS

Lähes jokainen koululainen on kuullut tarinan siitä, miten omena putosi Isaac Newtonin päähän, ja kas niin, Newton keksi painovoiman. Keskeistä tässä ei ole, putosiko hänen päähänsä todellisuudessa omena vai ei, vaan hänen suuri oivaluksensa. Tuolloin jo kaikki, jotka olivat koskaan pudonneet, tunsivat painovoiman. Oivallus koski sitä, että sama voima, joka veti omena maahan (vetovoima), piti myös kuun radallaan kiertämässä maan ympärillä, maan radallaan auringon ympärillä ja niin edelleen.

Tämä oli tärkeää, sillä tuhansien vuosien ajan monet uskoivat, että taivaita hallitsivat eri lait kuin maata. Newton osoitti uskomuksen vääräksi.

Vaikka Newtonin oivallus koski luonnonlakeja, sama periaate pätee moraalilakiin. Sama vapaus, joka kuuluu olennaisena osana rakkauteen ja joka johti Luciferin lankeemukseen taivaassa, johti myös ihmiskunnan syntiinlankeemukseen maan päällä.

Lue 1. Moos. 2:16, 17 ja 1. Moos. 3:1-7. Miten nämä ja-keet, joissa esiintyy täydellisen Jumalan täydelliseksi luomia ihmisiä täydellisessä ympäristössä, ilmentävät vahvasti sitä, miten olennaisena osana vapaus kuuluu rakkauteen?

Syntiinlankeemuksen jälkeen tilanne huononi niin pahaksi, että Herra sanoi ihmisistä, että "heidän ajatuksensa ja pyrkimyksensä olivat kauttaaltaan pahat" (1. Moos. 6:5). Ja koska heidän ajatuksensa olivat pahoja, niin olivat heidän tekonsakin. Pian kaikki oli muuttunut niin pahaksi, että Herra tuhosi koko maailman vedenpaisumuksella. Tavallaan hän antoi ihmiskunnalle mahdollisuuden aloittaa alusta. Kuten kertomus Baabelin eli Babylonin tornista osoittaa (1. Moos. 11:1-9), ihmiset kuitenkin halusivat edelleen uhmata Jumalaa. "Kun torni oli saatu osittain valmiiksi, osaa siitä käytettiin rakentajien asuntoina. Muut osat taas kalustettiin ja koristeltiin loisteliaasti ja omistettiin heidän epäjumalilleen. Kansa iloitsi heidän menestyksestään, ylisti hopeisia ja kultaisia jumaliaan ja lyöttäytyi yhdessä vastustamaan taivaan ja maan Hallitsijaa." (1AO 101.) Niinpä Jumala kieltien sekoittamisen lisäksi hajaannutti langenneen ihmiskunnan eri puolille maailmaa.

Pane merkille, millaisia omat ajatuksesi ovat pitkin päivää. Mitä huomaat sydämesi tilasta?

KUTSU ABRAMILLE

Abram (myöh. Abraham) esiintyy ensimmäisen kerran 1. Moos. kirjan 11. luvun sukuluettelossa, heti Babylonin tornilta hajaantumisen jälkeen.

Lue 1. Moos. 12:1-3. Miten ymmärrämme Jumalan Abramille antaman lupauksen Jeesuksen ristinkuoleman ja evankeliumin levittämisen valossa?

Vuosisatoja myöhemmin puuttuessaan galatalaisten harhappisuuteen Paavali viittasi Abrahamin kutsumiseen ja osoitti sen olleen varhainen ilmaus siitä, mitkä Jumalan aiheet ovat aina olleet: saattaa tiedoksi evankeliumi koko maailmalle. "Tietäkää siis, että todellisia Abrahamin jälkeläisiä ovat ne, joilla on usko. Pyhät kirjoitukset tiesivät jo edeltäpäin, että Jumala tekee vanhurskaiksi kansat, kun ne uskovat. Jumala näet ilmoitti edeltäpäin Abrahamille hyvän sanoman: sinun kanssasi saavat kaikki kansat siunauksen. Näin ne, joilla on usko, saavat siunauksen yhdessä Abrahamin kanssa, joka uskoi." (Gal. 3:7-9.)

Abrahamin kutsuminen mainitaan ensimmäisen kerran 1. Moos. kirjan 12. luvussa. Kirjan loppuosa käsitteleekin pääasiassa Abrahamin jälkeläisten kohtaloita, yksi rikkinäinen sukupolvi toisensa jälkeen, joista syntyi aina uusia moraalisesti rappeutuneita perheitä. Kuitenkin heidän kauttaan lupauksen oli lopulta määrä täyttyä. Ratkaiseva käänne tapahtui Mooseksen kutsumisen myötä.

Lue Ap. t. 7:20-36, jossa marttyyri Stefanos kuvailee Moosesta ja Egyptistä lähtöä. Miten kuvaus sopii yhteen Jumalan alkuperäisen Abrahamille antaman lupauksen kanssa?

Tietämättömyyttä ja erheitä täynnä olevassa maailmassa, jossa ei yleisesti ottaen tunnettu totuutta, Herra kutsui kansan, Abrahamin siemenen pois Egyptistä. Heissä hän halusi säilyttää tiedon totuudesta; tiedon hänestä, Jahvesta, ja pelastussuunnitelmasta. Heidän kauttaan hän halusi lisäksi levittää saman tiedon muulle maailmalle.

Mitä yhtäläisyyksiä löytyy meidän ja muinaisen Israelin väliltä, mukaan lukien vastuukysymykset?

LIITTO SIINAILLA

Egyptistä lähtö oli vaikuttava kokemus kaikkine tapahtumineen ovien pihtipieliin sivelystä verestä aina Punaisenmeren jännitysnäytelmään asti. Kuten Herra sanoi: "Te olette itse nähneet, mitä minä tein egyptiläisille ja kuinka olen kotkan siivin kantanut teitä ja tuonut teidät tänne luokseni." (2. Moos. 19:4.)

Miksi Herra ryhtyi näin ällistyttäviin ja dramaattisiin pelastustoimiin hakien kansan pois toisen kansan seasta, tai kuten Mooses asian ilmaisi: "Tai onko millään jumalalla ollut rohkeutta tulla ottamaan kokonainen kansa omakseen toisen kansan keskuudesta, kuten Herra, teidän Jumalanne, on tehnyt? Te saitte omin silmin nähdä, kuinka hän kuritti egyptiläisiä, teki ihmeitä ja tunnustekoja, soti heitä vastaan ja vei teidät kohotetun kätensä ja pelottavien mainetekojensa voimalla pois Egyptistä." (5. Moos. 4:34.)

Lue 2. Moos. 19:4-8. Miksi Herra kutsui kansan pois Egyptistä?

Herra kutsui palvelukseensa Abrahamin, lisakin ja Jaakobin jälkeläiset, joiden kanssa hän vahvisti liittonsa niin, että heistä tuli "minun omaisuuteni ennen kaikkia muita kansoja; sillä koko maa on minun" (2. Moos. 19:5, VKR).

Ajatus "minun omaisuudestani" (*s^egullā*, "omaisuus", "aarre") oli kuitenkin helppo ymmärtää väärin (ja niin itse asiassa tapahtuikin). Heidän erityisyytensä ei johtunut siitä, että heissä itsessään olisi ollut mitään luonnostaan pyhää tai vanhurskasta. Erityisyys johtui heille annetusta Jumalan armosta ja niistä upeista totuuksista, jotka heille oli uskotu – totuuksista, joita heidän Jumalan pappisvaltakuntana oli määrä seurata ja aikanaan levittää maailmalle.

Jumala antoi heille liiton määräykset (heidän osuutensa sopimuksesta), kymmenen käskyä (2. Moos. 20), ja sitten liitto vahvistettiin. Pirskotettuaan hiljattain rakennetun alttarin uhrien verellä Mooses "otti liiton kirjan ja luki sen kansan kuullen" (2. Moos. 24:7), ja kansa vakuutti tottelevansa.

"Luettuaan kansalle lain käskyt Mooses otti - - verta - - ja vihmoi lain kirjan ja koko kansan sanoen: 'Tämä on sen liiton veri, jonka Jumala on teille säätänyt.'" (Hepr. 9:19, 20.) Mitä veri merkitsee? Miksi se on niin tärkeää myös meille nykyaikana?

LUOPUMUS JA RAN- GAISTUS

”Me teemme kaiken, mitä Herra käskee.” (2. Moos. 19:8; ks. myös 24:3; 24:7.) Epäilemättä kansa aina tarkoitti sanoillaan täyttää totta, mutta Jumalan kansan historia osoittaa, että heidän tekonsa olivat toistuvasti ristiriidassa heidän sanojensa kanssa. Vaikka he olivat valittu kansa, joka oli vapaaehtoisesti astunut liittoon Herran kanssa, he eivät pitäneet omaa osuuttaan liiton ehdoista, mikä pohjimmiltaan johtui yhdestä asiasta.

Mikä oli Israelin kannalta ratkaiseva osa liittoa? (2. Moos. 19:4, 5.)

Kutsu totella Jumalaa ja pitää hänen käskynsä ei ollut sen lakihenkisempää silloin kuin se on nykyäänkään (ks. Matt. 7:24-27; Joh. 14:15; Jaak. 2:20; Room. 6:11, 12) ja kuitenkin Israel kerta toisensa jälkeen epäonnistui pitämään oman osuutensa sopimuksesta.

Vielä ollessaan Siinain juurella israelilaiset lankesivat lupomukseen (2. Moos. 32:1-6). Valitettavasti uskottomuus oli pikemminkin sääntö kuin poikkeus, ja siksi he joutuivat vaeltamaan erämaassa 40 vuotta, sen sijaan että olisivat pian päässeet luvattuun maahan.

Lue 4. Moos. 14:28-35. Minkä rangaistuksen kansa sai, koska se kieltäytyi luottamasta Herran sanaan ja toimimasta sen mukaan?

Useinkaan tottelemattomuus ei ole suoranaista kapinaa Jumalaa vastaan (tosin sitäkin esiintyy), vaan pikemminkin luottamuksen puutetta siihen, mitä hän meille sanoo. Israelin kohdalla tämä synti oli entistä hirvittävämpi siksi, että he, kuten Jumala itse sanoi, ”ovat nähneet minun kirkkauteni ja ne suuret teot, jotka tein Egyptissä ja täällä autiomaassa, mutta siitä huolimatta he tottelemattomuudessaan ovat yhä uudestaan koetelleet minun kärsivällisyyttäni” (4. Moos. 14:22). Kaikesta näkemästään ja kokemastaan huolimatta he kieltäytyivät tottelemasta Herraa ja valloittamasta maata, vaikka Jumala oli luvannut heidän onnistuvan (4. Moos. 13-14).

Tottelemattomuus on usein luottamuksen puutetta Jumalan sanaan. Miksi tämä on totta?

KERTAUS

Lisäaineistoa: Jos haluat tutustua syvälliseen ja hyvin harkittuun tutkielmaan suuren taistelun teemasta, joka perustuu ajatukselle, että Jumala on rakkaus, lue John Peckhamin kirja *Theodicy of Love: Cosmic Conflict and the Problem of Evil* (Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2018).

”Lyhyesti sanottuna, väitän, että Jumalan rakkaus (oikein ymmärrettynä) on kosmisen kiistan keskiössä ja että Jumalan sitoutuminen rakkauteen tarjoaa moraalisesti riittävän syyn sille, että hän sallii pahuutta. Tämä vaikuttaa merkittävästi ymmärrykseemme sallimuksesta: Jumala käyttää voimakeinoja solmimansa liiton ehtojen puitteissa.” - John C. Peckham, *Theodicy of Love: Cosmic Conflict and the Problem of Evil* (Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2018), s. 4.

”Mooses ja Aaron, Kaaleb ja Joosua pettyivät katkerasti, kun Israelilta evättiin neljäksikymmeneksi vuodeksi pääsy Kanaaniin. Kuitenkin he hyväksyivät napolisematta jumalallisen määräyksen. Mutta ne, jotka olivat moittineet Jumalalta saamaansa kohtelua ja uhanneet palata Egyptiin, itkivät ja surivat kovin, kun heiltä otettiin pois ne siunaukset, joita he olivat väheksyneet. He olivat syyttä vaikeroineet, ja nyt Jumala antoi heille syytä itkuun. Jos he olisivat surreet syntiään silloin, kun se tunnollisesti paljastettiin heille, tätä tuomiota ei olisi langetettu. Mutta he surivat tuomiota; heidän surunsa ei ollut katumusta eikä voinut saada heidän tuomiotaan kumotuksi.” (1AO 369.)

Keskustelunaiheita:

1. Keskustelkaa vapaasta tahdosta ja rakkaudesta. Miksi rakkauden, ollakseen rakkautta, on perustuttava vapaaehtoisuuteen? Ajatellen kaikkea maailman kärsimystä joku voisi sanoa, ettei rakkaus ole sen arvoista. Miten vastaisitte tällaiseen haasteeseen?

2. Jos kuuliaisuus on niin keskeistä koko Raamatussa, mitä lakihenkisyys sitten on? Mitkä seikat voivat muuttaa pyrkimykseen olla uskollinen Jumalalle, hänen sanalleen ja käskyilleen lakihenkisyyden ansaksi?

3. Keskustelkaa tiistain tutkisteluosuuden lopussa olleesta kysymyksestä. Mitä yhteistä on muinaisella Israelilla ja seitsemännän päivän adventistien seurakunnalla, ja miksi yhtäläisyyksistä pitäisi olla kiinnostunut?